

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–28

4407/02.00.00/2024

Aluehallitus 27.11.2024 § 252

Lisätiedot	Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus esittää liitteenä olevan Talousarviokirjan 2025 hyväksymistä aluevaltuustolle. Kirja sisältää talousarvion 2025 ja lisäksi taloussuunnitelman vuosille 2026–2028. Aluehallitus esittää lisäksi aluevaltuustolle, että virkakoneisto valtuutetaan tekemään kirjaan mahdollisia teknisiä korjauksia.
Päätös	Keskustelun kuluessa esittelijä muutti ehdotustaan sivu 7 kohta 2.4.4. kappale seuraavasti: ”Vuoden 2024 alussa toimialueiden ja toimialuejohtajien määrä väheni kymmenestä seitsemään. POIS seuraava lause: Nykyiseen toimialuejakoon ei ole suunniteltu muutoksia v. 2025 aikana. SEN TILALLE: Toimi- ja palvelualueiden rakenteiden arviointia, keventämistä, organisaation madaltamista ja vastuiden selkeyttämistä jatketaan vuonna 2025.” sivu 8: ”Tavoitteena on, että hyvinvointialueen organisaatorakenne ja johtamisjärjestelmä tukevat aluevaltuuston hyväksymien strategioiden toimeenpanoa ja talouden tasapainotusta. TARPEETTOMANA POIS seuraava lause: Organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän arviointia ja uudistamista jatketaan osana strategisen uudistusohjelman ja palvelustrategian toimeenpanoa tulevina vuosina.” Edelleen esittelijä esitti sivulle 20 kohta 5.2 strateginen uudistusohjelma lisättäväksi 1. lauseen jälkeen: ”Talouden sopeuttamisohjelman tavoitteena on saada hyvinvointialueen talous tasapainoon lakisääteisessä ajassa siten, että sopeuttamisella on mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia lakisääteisten palvelujen järjestämiseen ja henkilöstöön. Hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää lakisääteiset sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut taloustilanteesta riippumatta. Sopeuttamisohjelman avulla tavoittelemme pysyvien säästöjen aikaansaamista toimintoja uudistamalla sekä rakenteita keventämällä. Tässä taloudellisessa tilanteessa tullaan tarvitsemaan nopeasti vaikuttavia säästötoimenpiteitä ja pitkäjänteistä palvelutuotannon ja johtamisen uudistamista talousarviokirjan sivulla 5 (kuva 2) kuvattujen palvelustrategian neljän päämäärän ja 13 tavoitteen mukaisesti.”

Lisäksi esittelijä muutti ehdotustaan s. 42 taulukko 15, Hallintopalvelujen operatiiviset mittarit, tavoitearvon osalta seuraavasti: 'Eri tulosindikaattoreiden mukainen tavoitearvo' korvataan sisällöllä: 'Toimenpidemittareiden toteutuminen elintapaohjauksen, ehkäisevän päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn osalta'.

Puheenjohtaja kysyi voidaanko edellä olevat esittelijän muutos- ja lisäyksesitykset hyväksyä yksimielisesti. Hallitus hyväksyi esitykset yksimielisesti.

Anna Puruskainen-Saarelainen esitti:

Hyvinvointialueen 2025 talousarvioon varataan riittävät resurssit, jotta nykyinen hoitotakuu kyetään säilyttämään. Vaikka ratkaisulla on taloudellisia vaikutuksia ovat saadut hyödyt, lukuisten asiantuntijoiden mukaan, kustannuksia selvästi suuremmat.

Osmo Pirhonen esitti:

”Hyvinvointialueen hallitus päättää, että talousarvion merkittävien säästötarpeiden kohdistamisessa on pidettävä kirkkana mielessä organisaation päätarkoitus, eli koko hyvinvointialueen tasavertainen terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden ylläpitäminen. Näin ollen säästöjä on kohdistettava etenkin johtamisorganisaatioon ylintä johtoa myöten, kuten muillakin alueilla on vastuullisesti tehty. Lisäpanostukset taas on tehtävä perusterveydenhuoltoon riittävän henkilöstön saamiseksi, että pystyisimme tuottamaan hoitoon pääsyn ja lakisääteiset palvelut ajallaan.”

Eeva-Liisa Auvinen esitti:

1. Järjestöavustukset pidetään vuoden 2024 tasolle eli niitä ei leikata vuonna 2025.
2. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen säästötavoitteet toteutetaan siten, että perusterveydenhuollon vastaanottopalveluissa ja palveluverkon toimeenpanossa turvataan lähipalvelut.

Jertta Harinen esitti, että kansilehdellä 'Talousarviokirja 2025' korvataan: 'Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026 - 2028'. Hallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.

Veli-Matti Hurskainen kannatti Anna Puruskainen-Saarelaisen esitystä.

Eero Reijonen kannatti Eeva-Liisa Auvisen esitystä

Tapio Hämäläinen kannatti Eeva-Liisa Auvisen, Anna Puruskainen-Saarelaisen ja Osmo Pirhosen esityksiä.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 14.37 - 14.46.

Koska oli tehty kannatettuja muutosesityksiä, niistä tuli äänestä.

Puheenjohtaja totesi Eeva-Liisa Auvisen kahden esityksen ja Osmo Pirhosen esityksen kohdistuvan strategiseen uudistusohjelmaan, eivätkä ne ole tässä vaiheessa suoraan toimialueiden talousarvioihin liittyviä, vaan ovat tulkittavissa uudistusohjelman jatkotyöstämistä koskeviksi evästyksiksi. Anna-Puruskainen Saarelaisen esitys sen sijaan on talousarvioon suoraan liittyvä, ja että siitä tulee äänestää pohjaesitystä vastaan. Tulkinta hyväksyttiin.

Siirryttiin äänestyksiin. Ensin äänestettiin Anna Puruskainen-Saarelaisen esityksestä. Puheenjohtaja esitti, että esittelijän pohjaesityksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Puruskainen-Saarelaisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin 6 JAA-ääntä (Auvinen, Kaita, Mustonen, Pirhonen, Reijonen, Tirkkonen), 3 EI-ääntä (Hurskainen, Puruskainen-Saarelainen, Stenberg-Louko) ja 1 tyhjä (Hämäläinen). Puheenjohtaja totesi pohjaehdotuksen edellä hyväksytyillä esittelijän muutos ja lisäesityksillä voittaneen äänestyksen.

Seuraavaksi äänestettiin Eeva-Liisa Auvisen 1. esityksestä. Puheenjohtaja esitti äänestysjärjestykseksi seuraavaa: Esittelijän pohjaehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Eeva-Liisa Auvisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin 10 EI-ääntä. Puheenjohtaja totesi hallituksen hyväksyneen strategiseen uudistusohjelmaan liittyvänä evästyskirjauksena 'Järjestöavustukset pidetään vuoden 2024 tasolla' (lisätään sivulle 45).

Seuraavaksi äänestettiin Osmo Pirhosen tekemästä esityksestä. Puheenjohtaja esitti äänestysjärjestykseksi seuraavaa: Esittelijän pohjaehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Osmo Pirhosen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin 10 EI-ääntä. Puheenjohtaja totesi hallituksen hyväksyneen Osmo Pirhosen esityksen strategiseen uudistusohjelmaan liittyvänä evästyskirjauksena (lisätään sivulle 45).

Seuraavaksi äänestettiin Eeva-Liisa Auvisen 2. toisesta esityksestä. Puheenjohtaja esitti äänestysjärjestykseksi seuraavaa: Esittelijän pohjaehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Auvisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin 7 ääntä, jotka kaikki EI-ääniä (Auvinen, Hurskainen, Hämäläinen, Pirhonen, Reijonen, Tirkkonen), tyhjiä 3 (Kaita, Puruskainen-Saarelainen, Stenberg-Louko). Puheenjohtaja totesi hallituksen hyväksyneen Eeva-Liisa Auvisen 2. esityksen strategiseen uudistusohjelmaan liittyvänä evästyskirjauksena (s. 45).

Esittelijä teki vielä seuraavan lisäesityksen strategisen uudistamisohjelman tarkennukseksi: Pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut -toimialueen sopeuttamisen euromäärä on enintään 0,5 miljoonaa euroa.

LisäySESitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja totesi aluehallituksen hyväksyneen esityksen aluevaltuustolle talousarvioksi 2025 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2026 – 2028 edellä päätetyillä muutoksilla ja lisäyksillä.

Merkittiin pöytäkirjaan, että

* juristi Sakari Kela oli asiantuntijana paikalla klo 13.14 - 14.37

* konsernilaskennan päällikkö Janne Kastinen oli asiantuntijana paikalla klo 13.46 - 14.37

* kokouksessa pidettiin tauko klo 14.37 - 14.46

* valtuuston 1. vpj. Jertta Harinen oli poissa kokoustilasta klo 13.46 - 13.53.

Selostus

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n mukaisesti aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta, joten käsillä oleva toiminta- ja taloussuunnitelma on aluevaltuuston toiminnan ja talouden ohjausväline.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 6 §:n mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen alueellaan. Hyvinvointialue voi ottaa hoitaakseen alueellaan sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottamia tehtäviä voivat olla ainakin lakisääteisiin tehtäviin liittyvä kansainvälinen toiminta sekä hyvinvointialueiden keskinäinen edunvalvonta. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa vaarantaa laajuudeltaan sen lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Hyvinvointialue voi hoitaa kaikkien alueensa kuntien kanssa tekemällään sopimuksella hyvinvointialueen hoidettaviksi kunnista siirretyt kuntien vapaaehtoiset tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet hyvinvointialueelle rahoituksen ja jotka liittyvät hyvinvointialueen tehtävälleen. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue järjestää ympäristöterveydenhuollon tehtävät kuntien puolesta siltä osin kuin kunnat ovat antaneet tehtävät hyvinvointialueen hoidettavaksi.

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen sekä osin asiakas- ja käyttömaksuihin. Valtion rahoitus koko maan tasolla kullekin varainhoitovuodelle perustuu hyvinvointialueiden edellisen

vuoden laskennallisiin kustannuksiin, joita korotetaan vuosittain arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason kasvulla.

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021) 3 §:n mukaan hyvinvointialueille myönnetään valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, hyvinvointialueiden olosuhdetekijöiden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien sekä pelastustoimen riskitekijöiden perusteella.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana on ollut Valtiovarainministeriön 23.9.2024 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus olisi vuonna 2025 noin 898,2 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta noin 61,4 milj. euroa, jolloin vuoden 2025 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostuu noin 836,8 milj. euroa.

Tämän saavuttamiseksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on löydettävä keinot noin 40 milj. euron pysyvien säästöjen saavuttamiseksi vuonna 2025, joten vuoden 2025 talousarvio tulee sisältämään vastaavan kokoisen talouden sopeuttamistarpeen. Vuodelle 2026 kohdistuvien säästöpainneiden arvioidaan olevan vuotta 2025 pienempi sillä edellytyksellä, että vuoden 2025 säästötavoite saavutetaan, koska Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talouden on oltava tasapainossa vuoden 2026 lopussa. Näin ollen vuoden 2025 talousarviokirjaan sisältyvä strateginen uudistusohjelma tulee sisältämään kehittämis- ja säästötoimenpiteitä, jotka vaikuttavat hyvinvointialueen toimintaan eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen, talouteen ja henkilöstöön tulevan taloussuunnittelukauden 2025–2028 aikana.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 137,4 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 924,1 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostuu -786,6 milj. euroa, joka katetaan valtion 836,8 milj. euron rahoituksella. VM on ilmoittanut 22.11.2024 hyvinvointialueiden rahoituslaskelmien päivityksistä, koska valtion vuoden 2025 täydentävän talousarvioesityksen mukaisen muutoksen seurauksena hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoitus on koko maan tasolla laskenut yhteensä noin 3,9 milj. euroa verrattuna 23.9.2024 julkaistuun vuoden 2025 rahoituslaskelmaan. Pohjois-Karjalalle tämä tarkoittaa vähän yli 0,1 milj. euron valtionrahoituksen vähenemistä. Tätä muutosta ei ole huomioitu hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksessä, koska VM:n ilmoituksen mukaan hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoituksen maksatuspäätökset valmistellaan joulukuussa ja toimitetaan hyvinvointialueille, kun valtion vuoden 2025 talousarvio ja täydentävä talousarvio ovat hyväksytyt. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialueiden valtionrahoitukset saattavat edelleen muuttua.

Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteeksi, muodostuu noin 47,2 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 17,2 milj. euroa tilikausi ensi vuoden talousarvio on 30 milj. euroa ylijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että vuodelle 2025 toimintakulujen määrä on noin 13,5 milj. (-1,4 %) euroa pienempi kuin vuoden 2024 tulosennusteen arvioidaan olevan.

Taloussuunnitelmavuodet 2026–2028 on muodostettu siten, että vuonna 2023 toteutunut alijäämä ja vuoden 2024 tulosennusteen mukainen alijäämä tulevat katetuiksi vuoden 2026 loppuun mennessä. Koska vuoden 2025 talousarvion vuosikate on 47,2 milj. euroa, niin vuodelle 2026 on mahdollisesti odotettavissa lainanottovaltuutta, jos vuoden 2025 kulukehitys on suunnitelmien mukaista. Vuodesta 2027 eteenpäin mahdolliseen lainanottovaltuuteen tulee vaikuttamaan VM:n määrittämä tulevien vuosien hyvinvointialueiden rahoituksen taso.

Valtioneuvosto päätti 6.6.2024 hyvinvointialueiden lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Yksikään hyvinvointialue ei saanut lainanottovaltuutta vuodelle 2025, eikä Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ole hakenut lisälainanottovaltuutta. Näin ollen kaikki uudet vuoden 2025 investoinnit rahoitetaan kassavaroilla, joka aiheuttaa lisähaasteen maksuvalmiuteen. Vuoden 2025 investointien kokonaissumma on 38,5 milj. euroa, josta vuoden 2023 lainanottovaltuudella toteutetaan 11,0 milj. euroa, vuoden 2024 lainanottovaltuudella 20,6 milj. euroa ja vuoden 2025 investoinnit rahoitetaan kassavaroilla 6,9 milj. euroa. Vuosina 2026 ja 2027 lainanottovaltuutta ennustetaan jälleen olevan vahvistuvien vuosikatteen myötä. Aluevaltuusto on käsitellyt ja hyväksynyt ministeriöihin toimitetun 2025–2028 investointisuunnitelman kokouksessaan 11.9.2024.

Keskiviikkona 20.11.2024 päättyneissä talousarviota koskeissa yhteistoimintaneuvotteluissa työnantaja esitteli vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman valmistelun tilannekuvan. Neuvotteluissa käsiteltiin perusteet, vaikutukset ja vaihtoehdot niistä sopeuttamistoimenpiteistä, joiden toimeenpanoa talousarvion valmistelun tilanne näytti sillä hetkellä edellyttävän, ja joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi erilaisten sopeuttamistoimenpiteiden lisäksi myös henkilöstövaikutuksia. Neuvotteluja käytiin kaksi kertaa, 21.10.2024 ja 20.11.2024. Jälkimmäisessä neuvottelussa todettiin nämä yhteistoimintaneuvottelut päättyneiksi. Lisäksi todettiin yhteisesti, että talousarviovalmisteluun liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käytiin yhteistoimintalain (449/2007) 4 §:n 2 momentin mukaisesti. Pääsopijajärjestöt jättivät eriävän mielipiteen, koska he kokivat, että työnantaja ei ollut antanut suunnitelmia keinoista, joilla säästöt on ajateltu toteuttaa.

Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.